

Birgit Klockars: Birgitta och hennes värld. Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens Handlingar, Historiska serien 16. Stockholm-Uppsala, 1972. - 202 s.; Sv. kr. 35,-.

Som medeltidsavhandling förtjänar Birgit Klockars' andra bok om Birgitta lovord för dess inventering av en hel tankevärld, i tiden placerad till 1300-talet, i vilken olika strömningar, representerade av litterära källor som vi har kunskap om, vägs mot varandra. Förf. får fram något så klassiskt som en *Weltanschauung* med naturvetenskapliga, politiska, religiösa, juridiska aspekter. Frågan är bara vems världsåskådning det är vi lär känna i denne bok. Är det Birgittas? Birgittas uppenbarelser spelar en stor roll som källa till kunskap om »Birgittas värld«, jämte en rad andra källgrupper ur medeltidens kulturliv. Det är alltså i så fall fråga om Birgittas värld sådan den speglar sig i hennes uppenbarelser. Birgitta och hennes författerskap och religiösa insats värderas därmed som reflex av en tidsanda. Den outtalade premissen bakom denna metod är, syns det mig, att Birgitta själv utgör ett slags uppsamlingskärl för impulser hon mottagit. Det är svårt att genomföra detta synsätt utan at företa en viss prioritering mellan impulser som betytt mer och impulser som betytt mindre för Birgitta. Avstår man från en sådan prioritering, kvarstår gärna bilden av en person som stått relativt passiv inför tidens strömningar och absorberats dem alla mer eklektiskt. Trots titeln står alltså förf. mitt i det biografiska författerskapets problematik. Historiska biografier är i dag sällsynta och det tillhör inte framträdande historikers främsta önskemål att skriva sådana. Därför är också genrens svårigheter mindre kända, dess fallgropar mindre klarlagda än den sociala och ekonomiske historiens statistiska och strukturella metoder.

Författare som vågar sig in i genren får därför ofta utstå en orättfärdigt hård kritik, ofta bottnande i kritikers bristande erfarenhet på området. Som jämförelse till Klockars har man nu Sven Stolpes biografi att hänvisa till: *Birgitta i Sverige* (1973). Den genomför den ofrånkomliga prioriteringen på bakgrund av en helhetssyn, en helhetsteori, om Birgittas personlighet, en teori som i sin tur vilar på det för Birgitta relevanta källmaterialet. Klockars har ännu inte vågat framlägga en teori om Birgittas personlighet. Därför blir hennes bok en studie i möjligheter. För förståelsen av Birgittas omvärld ger den mycket. Men för förståelsen av hur Birgitta tagit upp av sin omvärld och reagerat på det är den inte tillräcklig.

Tore Nyberg

NYERE TID

Per Brahe: Oeconomia eller Hushållsbok för ungt adelsfolk. Utg. med inledning, kommentar och ordförklaringar av John Granlund och Gösta Holm. Nordiska museets handlingar 78. Stockholm, Nord. museet 1971. - clxxvii + 279 s., ill.

Ejendommeligt nok har en så vigtig kilde som rigsråd Per Brahes *Oeconomia*, skrevet i 1570'erne, hidtil ikke foreligget i nogen kritisk udgave. Til gengæld tør det vel siges, at John Granlunds og Gösta Holms edition fyldest-